

DEVA Partili Esen: "6 yaşındaki çocuk ilk harften önce algoritmanın dilini öğreniyor, ebeveynlerin dijital okuryazarlık eğitimi şart olmalı"



DEVA Partisi Genel Başkan Yardımcısı ve İstanbul Milletvekili Elif Esen, TBMM Genel Kurulu'nda İYİ Parti'nin talep ettiği dijital okuryazarlık araştırma komisyonuna destek verirken kapsamın genişletilmesi çağrısında bulundu. Esen, TÜİK'in 2024 araştırmasının ortaya koyduğu çarpıcı tabloya dikkat çekerek asıl riskin yalnızca platformlarda değil ebeveynlerin dijital okuryazarlık boşluğunda yattığını vurguladı.

İlk Harften Önce Algoritma

TÜİK'in 2024 Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Araştırması'na göre 6-10 yaş grubundaki çocukların yüzde 53,5'inin sosyal medya kullandığını ve sosyal medyayla tanışma yaşının 6'ya indiğini hatırlatan Esen, bu tablonun ne anlama geldiğini tıbbi bir çerçeveye oturttu.

"0-6 yaş dönemi dil gelişiminin, empati becerisinin, bağlanma kapasitesinin inşa edildiği kritik bir penceredir. Pasif ekran maruziyeti bu sürecin yerini

aldığında ortaya çıkan tablo artık anekdot değil; dikkat dağınıklığı, dil gecikmesi, uyku bozuklukları ve sosyal beceri yetersizlikleri olarak kliniklere yansıyan bir gerçekliktir."

6-12 yaş döneminde dürtü denetiminin henüz gelişmediğine dikkat çeken Esen, platformların tam da bu kırılganlığı hedef alan sonsuz kaydırma, anlık beğeni ve sürekli bildirim mekanizmasıyla tasarlandığını söyledi.

15 Yaş Sınırı Yeterli Değil: Kapı İçeriden Açılıyor

Mecliste kabul gören 15 yaş sınırının platformlara yaş doğrulama yükümlülüğü getirdiğini ancak ebeveyn 3 yaşındaki çocuğa telefonu uzatıyorsa bu kapının içeriden açıldığını vurgulayan Esen, sorunun salt platformların değil ebeveynlerin dijital okuryazarlık boşluğunun ürünü olduğunu belirtti.

"Araştırmalar ebeveynlerin kendilerini 'çok yeterli' bulurken gizlilik ayarlarından algoritmik yönlendirmeye kadar kritik alanlarda ciddi boşluklar taşıdığını gösteriyor. Sharenting — çocukların fotoğraflarının sosyal medyada paylaşılması — ebeveynlerin bizzat ürettiği bir risk biçimidir."

DEVA Partisi'nin Araştırma Komisyonuna Önerileri

Bebek ve okul öncesi çocuklarda ekran maruziyetinin bilişsel ve duygusal gelişime etkisi veri temelli biçimde ortaya konmalı; 0-12 yaş için ulusal ekran süresi kılavuzları belirlenmeli; ebeveyn dijital okuryazarlığı beceri odaklı ve millî çapta bir eğitim programına kavuşturulmalı; dijital bağımlılık için klinik destek altyapısı oluşturulmalı; platform algoritmaları çocuk hakları perspektifinden denetlenmeli, "çocuk dostu tasarım" yasal bir standarda bağlanmalıdır.